

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

*Feridun MERTER***

*Eyüp BOZKURT****

ÖZET

Eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü yer olan okulların temel amaçlarından biride öğrencileri topluma yararlı, sorumlu ve toplum ile barışık olarak yaşayabilecek şekilde yetiştirmektedir. Okullar değişen ve gelişen toplumlara ayak uydurmak ve kendilerini yenilemek zorundadır. Toplum içerisinde okullar değişimin ve gelişimin öncüsü olarak yer almaktadırlar. Okullar bu değişimi çağdaş ve bilimsel yeniliklere göre sağlamakta, toplum ihtiyaçlarına göre kendini yenilemektedir. Okullar bu değişimleri sağlamanın yanında toplumun milli ve manevi değerlerini de öğrencilere kazandırmak zorundadır. Gelişimin ve değişimin öncüsü olan okullar nesiller arasında kültürel çatışmanın olmaması ve toplumun değerlerinin aktarılmasını sağlayan bir kurumdur. Okullar tüm bu görevleri gerçekleştirmek için iyi eğitim almış, gerekli donanımlara sahip öğretmenlere ihtiyaç duymaktadır. Ülkemizde eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme anlamında roller üstlenmiştir. Eğitim fakültesi öğrencileri dört yıl aldıkları eğitim sonrasında öğretmen olabilmekte ve öğrencilere milli ve manevi değerleri aktarmaktadır. Çocukların emanet edileceği öğretmen adaylarının değerlere bakış açısı, verdiği önem ve değerlerden haberdar olma düzeyleri, değerlerin aktarılmasında ve öğretilmesinde önemli bir yer ve öneme sahiptir.

Bu çalışmada aldıkları eğitim sonucunda öğretmen olacak sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitimine bakış açılarını öğrenmek amaçlanmıştır. Değerler eğitimine ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerini almayı hedefleyen bu araştırma tarama modelinde olup betimsel bir nitelik arz etmektedir. Araştırmanın örneklemini Fırat Üniversitesi Sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören 147 öğrenci oluşturmaktadır. Anket formu toplam 3 bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde demografik veriler bulunmakta ve bu demografik verilere dayalı olarak görüş maddeleri karşılaştırılmıştır. Anketin ikinci bölümünde ise değerler eğitimine ilişkin toplam 21 görüş maddesi bulunmaktadır. Araştırmadan elde edilen verileri çözümlemeye “aritmetik ortalama”, “yüzde” ve “frekans” kullanılmış; öğrenci görüşlerinin, demografik verilere dayalı değişkenlerden etkilenme derecesi de bağımsız gruplar t testi ile test edilmiştir.

* Bu çalışma I. Ulusal Değerler Eğitimi Kongresinde Sözlü Bildiri Olarak Sunulmuştur.

Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Prof. Dr. İnönü üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü, El-mek feridun.merter@inonu.edu.tr

*** Arş. Gör. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği, El-mek: e.bozkurt_2364@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Öğretmen Yetiştirme

OPINIONS OF THE UNDERGRADUATES OF CLASS TEACHING DEPARTMENT ON VALUES TEACHING

ABSTRACT

One of the main objectives of the schools where education and training activities are carried out is to train the students in a way to be capable of living as persons beneficial and responsible to society, as well as in peace with the society. Schools must keep pace with the changing and evolving society and renew themselves. The schools are the pioneers of change and development within the community. The schools provide these changes according to the modern and scientific innovations and renew themselves according to the needs of the society. The schools, besides providing these changes, are obliged to provide to students the national and the spiritual values of the society as well. As the schools are the pioneers in the development and the changes, they are also institutions causing the cultural conflicts between generations be prevented and having the values of the society transferred. Schools need well-trained teachers having the necessary training in order to perform all these tasks. In our country, the faculties of education have roles in terms of training the teachers. The students of the faculty of education after having received four years of training become teachers and are transferring national and spiritual values to the students. The point of view of the teacher candidates to whom the children will be entrusted, their levels of attaching importance and being aware of the values have got an importance in the transfer and the teaching of the values.

In this study it was aimed at learning the perspectives on the education of values of the class teacher candidates who will become teachers as the result of the education they take. This study which has the target of taking the opinions of the class teacher candidates on teaching values is of a screening model and poses a descriptive nature. The sampling of the survey is consisted of 147 students studying in the Classroom teaching program of the Firat University. The questionnaire consists of total 3 sections. There are demographic data in the first part of the questionnaire and the opinion items have been compared based on these demographic data. And in the second part of the questionnaire there are a total of 21 opinion items on the values education. In the analysis of the data obtained from the study were used "arithmetic mean", "percent" and "frequency"; t-test of the independent groups was used to test in what degree the students' opinions were affected by the variables based on the demographic data.

Key Words: Values Education, Teacher Training

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/5 Spring 2014

Giriş

İnsanlarda kalıcı izli davranış değişikliği oluşturmayı amaçlayan eğitim insanların çok yönlü olarak yetiştirilmesine yardımcı olmaktadır. “Genel amacı, insanların zihnini, kalbini ve ellerini olgunlaştırmak ve özgürleştirmek olan eğitim aracılığıyla, insanla ilgili bu üç boyut dengeli bir şekilde geliştirilmek zorundadır” (Sarı, 2007: 2). Çünkü okullar ve dolayısıyla okullar da verilen eğitimler insanların dış dünya ile bağlantısını sağlamaktadır. İnsanı geliştirmek ve topluma entegre etmek için uğraşan okullar kompleks bir yapıda olan insana yardımcı olmaya çalışmaktadır. 90’lı yıllarda okullarda geliştirilmekte olan karakter eğitimi programları büyük bir ilgi görmüştür (Muscott, Howard, Brien ve Tails, 1999). Değerler eğitimi veya karakter eğitiminin bu kadar ilgi duyulmasının temel sebebi toplumlarda meydana gelen bozulmadır. Bu bozulma sebebiyle artık toplumlarda lokomotif olan okullar değerler eğitimine önem vermeye ve eğitim programlarında yer almaya başlamıştır. Son birkaç yıldır eğitimciler okullar ve sınıflarda karakter eğitimi uygulamaya başlamışlardır ve ilgi haline gelmiştir (Berkowitz ve Bier, 2005: 1).

“İnsan, bilen, düşünen, eylemde bulunan, değer duygusu olan, zaman bilinci olan, çalışan, seven, ideleştiren ve bunlar gibi salt kendisine özgü nitelikleri olan biopsişik bir bütündür” (Taşdemir, 2009: 300). Topluluk içinde yaşamını sürdüren insanlar bütün bu özellikleri doğrultusunda hareket etmekte ve kendine has nitelikleri ile toplum özelliklerini harmanlayarak yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Belirli kalıplar ve standartlar içinde yaşayan insanlar yeni ortaya çıkan durumlarda kendini yenilemekte ve buna göre davranmaktadır. “Kişi sosyal çevresinin kültür kalıpları içinde yaşamını sürdürürken, değişen koşulların beraberinde getirdiği yaşam biçimine de kendini uyarlamaktadır” (Sevinç, 2006: 207). Bu uyarılma sayesinde insanlar toplum ile bağlantısını koparmamakta ve uyum içerisinde yaşamını sürdürmektedir.

Eğitim kuşaklar arasındaki bağı oluşturmak ve geçmişten gelen kavramları ve bazı tutum ve davranışları gelecek nesillere de aktarmak için çalışmaktadır. “Toplumun değer yargılarını gelecek nesle aktarmak eğitimin amaçlarından belki de en önemli olanıdır” (Şahin, 2010: 4). Eğitim sisteminin toplumsal açıdan en önemli görevi, toplumun varlığını ve kültürünü koruyarak gelecek nesillere aktarılmasını güvence altına almaktır (Cihan, 2014: 431). Toplum hayatı içinde insanlar tarafından belirlenmiş olan bazı değerler vardır ve bu değerler kendini yenileyerek nesillerden nesillere aktarılmaktadır. Bu değerlerin en önemli özelliklerinden biri toplumun huzurlu ve mutlu bir şekilde yaşamasını sağlamasıdır.

“Değerler eğitimi bireylerin kendi ahlaki kodlarını geliştirmelerini ve diğer insanların ahlaki kodları ile ilgilenmelerini sağlar” (Can, 2008: 12). Bu sayede insanlar hem kendi değer yargılarını ve ahlaki kurallarını oluşturur hem de toplum içinde yaşayabilmek için genel ahlaki kuralları ile kendi ahlaki kurallarını sentezleyerek bir değer yargısı oluşturmuş olur. “Değerler, insanların iyiyi, doğruyu, güzeli ve çirkini tanımlamak için koymuş oldukları standartlardır” (Yaşaroğlu, 2013: 850).

Değişen ve gelişen günümüz dünyasında insanların sahip oldukları değerler de değişmektedir. Bu değişimde en büyük etkenlerden biri de iletişim teknolojilerinin üst düzeyde yaşanmasıdır. Etkili iletişimin bu kadar yoğun olduğu bu dönemde insanlar aynı zamanda anti sosyal olmakta ve geçmişte yaşanan yüz yüze iletişim azalmaktadır. “Değerlerin öne çıkan işlevleri arasında toplumsal yaşamı dolayısıyla sosyal ilişkileri yönlendirme vardır” (Özkan ve Soylu, 2014: 1255). İletişimde yaşanan bu sıkıntıyı gidermek ve toplumların kaynaşmasını sağlamak için en önemli görev eğitim kurumlarına düşmektedir. “Çocuğa toplumsal değerler, insan, aile, birey ve yurttaş olma bilinci, kısacası, kültür birikimi, eğitim yoluyla kazandırılabilir” (Erdal, 2009: 2). Eğitim kurumları yapacakları çalışmalar ile insanlara toplumun değer yargılarını kazandırabilir ve bu yönde eğitebilir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/5 Spring 2014

Değerler toplum tarafından kabul görmüş normlardır. Değerler insanların davranışlarını, ahlaki bakış açılarını kazandıran kavramlardır. “Değerler, davranışların, insanların ve olayların seçilmesini ya da değişimini yönlendiren standartlar olarak işlev görürler” (Fidan, 2009: 2). Dünya genelinde insanların artık bireysel davranması, menfaat odaklı olması ve en önemlisi artan şiddet olayları değerler eğitiminin önemini arttırmaktadır. Değerler eğitiminin en önemli işlevi kaybolmuş veya bozulmaya maruz kalmış olan değerleri insanlara tekrar kazandırmaktır. “Değerler bireyin amaçlarıyla ve bu amaçlara ulaşmada etkili olan davranış biçimleriyle (hak bilirlilik, yardım severlik gibi) ilişkilidir” (Keskinoglu, 2008: 9). Değerler eğitiminin temel işlevi bireysel ve toplumsal huzuru sağlamaktır. Bu sayede toplumlar huzur içinde yaşayabilirler. Huzur içerisinde yaşayan toplumlar gelişmekte ve gelişmiş toplumlar içinde ki yerini almaktadır. Çünkü değerler eğitimi insanları geliştirmenin yanı sıra kurumları da geliştirmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Amacı:

Çocukların dış dünya ile tanışmaya başladıkları yer olan ilkokullar çocukların kişilik gelişiminde önemli bir etkiye sahiptir. Öğrenciler bu dönemde öğretmenlerini rol model olarak görmekte ve öğretmenini taklit ederek yetişmektedir. Bundan dolayıdır ki öğretmenler, öğrencilerine doğru rol model olabilmeli ve toplumun değerlerini aktarabilmelidir. Bu çalışmada aldıkları eğitim sonucunda öğretmen olacak sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitimine bakış açılarını öğrenmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın Modeli:

Değerler eğitimine ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerini almayı hedefleyen bu araştırma tarama modelinde olup betimsel bir nitelik arz etmektedir. “Tarama modelleri, geçmişte yada halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır” (Karasar, 2009: 77).

Evren ve Örneklem:

Araştırmanın evrenini, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Fırat Üniversitesi Sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören 147 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi:

Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formuyla elde edilmiştir. Anket formu yerli ve yabancı literatür taranıp, uzman görüşleri de dikkate alınarak hazırlanmıştır. Anket formu toplam 3 bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde demografik veriler bulunmakta ve bu demografik verilere dayalı olarak görüş maddeleri karşılaştırılmıştır. Anketin ikinci bölümünde ise değerler eğitimine ilişkin toplam 21 görüş maddesi bulunmaktadır. Anketin üçüncü bölümünde ise bir adet ucu açık soru bulunmaktadır. Anketin güvenilirliği ve geçerliliği açısından uzman görüşünden de faydalanılmıştır. Ankette beşli likert tipi ölçek kullanılmış ve değerlendirme buna dayalı olarak yapılmıştır. Verilerin analizinde SPSS istatistik paket programından faydalanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verileri çözümlenmede “aritmetik ortalama”, “yüzde” ve “frekans” kullanılmış; öğrenci görüşlerinin, demografik verilere dayalı değişkenlerden etkilenme derecesi de bağımsız gruplar t testi ile test edilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/5 Spring 2014

3. BULGULAR ve YORUMLAR

3.1. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo. 1. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kişisel Bilgilerine İlişkin Dağılım

		f	%
Cinsiyet	Erkek	73	49,7
	Kadın	74	50,3
Doğum Yeri	Köy	33	22,4
	İlçe Merkezi	41	27,9
	İl Merkezi	71	48,3
Genel akademik not ortalaması	2,50 ve altı	26	17,7
	2,51 -3,00	43	29,3
	3,01- 4,00	56	38,1

3.2. Değerler Eğitime İlişkin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşlerinin Dağılımları

Tablo.2. Değerler Eğitime İlişkin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşleri

M	Değerler Eğitime İlişkin Görüşler	N	Katılma Oranı (%)					\bar{X}	ss
			TK	K	KK	KM	HK		
1	Değerler eğitiminde yeterli bilgiye sahibim.	147	6,8	6,8	38,1	33,3	15,0	3,42	1,04
2	Üniversitelerde değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde eğitim verilmektedir.	147	19,7	31,3	30,6	16,3	2,0	2,49	1,04
3	Değerler eğitiminde kullanılacak yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgiye sahibim.	147	6,9	20,0	45,5	20,7	6,9	3,00	0,98
4	Değerler eğitiminde okul aile işbirliği kurulmalıdır.	147	-	4,2	10,5	39,9	45,5	4,26	0,81
5	Değerler eğitimi okulların esas görevi olarak görülmelidir.	147	1,4	9,1	36,4	35,7	17,5	3,58	0,92
6	Değerler eğitimi akademik başarı kadar önemlidir.	147	1,4	6,1	16,3	36,7	39,5	4,06	0,96
7	Öğretmenler değer eğitiminde örnek kişi olmalıdırlar.	147	1,4	3,4	9,5	35,4	50,3	4,29	0,87
8	Değer eğitiminde en önemli olan şey değerleri yaşamaktır.	147	-	1,4	15,4	41,3	42,0	4,23	0,75
9	Medyanın, değerler eğitiminde önemli bir etkisi vardır.	147	2,0	6,8	23,1	35,4	32,7	3,89	1,00
10	Okulda değerler eğitimi belli plan program çerçevesinde yapılmalıdır.	147	-	5,5	17,9	47,6	29,0	4,00	0,83
11	Değerler eğitiminde öğretmenler model olmalıdır.	147	-	1,4	9,5	43,5	45,6	4,33	0,70
12	Değerler eğitimi okuldaki tüm birimlerin işbirliğini gerektirmektedir.	147	-	0,7	18,2	36,4	44,8	4,25	0,77
13	Toplumsal problemlerin birçoğu değerler eğitiminin yeterince uygulanmamasından kaynaklanmaktadır.	147	-	6,3	19,4	38,2	36,1	4,04	0,89
14	Değerler eğitimi günümüz teknolojik	147	1,4	3,4	27,6	41,4	26,2	3,87	0,88

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/5 Spring 2014

	gelişmelerine paralel olarak programlanmalı ve yürütülmelidir.								
15	Değerler eğitimi için öncelikle demokratik bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır.	147	-	2,7	20,5	39,0	37,7	4,11	0,82
16	Değerler eğitimi ile ilgili eğitim fakültelerinde lisans programlarında ders olmalıdır.	147	1,4	4,1	25,2	42,2	27,2	3,89	0,89
17	Okullarda değerler eğitimi akademik başarılarına göre geri planda kalmaktadır.	147	-	9,0	31,0	33,8	26,2	3,77	0,94
18	İlkokul ders kitaplarında değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde etkinlikler bulunmaktadır.	147	9,6	19,2	41,8	22,6	6,8	2,97	1,04
19	İlkokul programlarında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlar yeterli değildir.	147	-	13,1	31,7	35,2	20,0	3,62	0,95
20	Okullardaki değerler eğitiminin verimli olmadığını düşünüyorum.	147	2,0	10,2	39,5	27,2	21,1	3,55	1,00
21	Değerler eğitiminde kendimi yeterli görmekteyim.	147	-	8,2	49,0	24,5	18,4	3,53	0,88

TK: Tamamen Katılıyorum, K: Katılıyorum, KK: Kısmen Katılıyorum, KM: Katılmıyorum, HK: Hiç Katılmıyorum

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitimine ilişkin, “Değerler eğitiminde okul aile işbirliği kurulmalıdır” maddesine ($\bar{x}=4,26$), “Öğretmenler değer eğitiminde örnek kişi olmalıdırlar” maddesine ($\bar{x}=4,29$), “Değer eğitiminde en önemli olan şey değerleri yaşamaktır” maddesine ($\bar{x}=4,23$), “Değerler eğitiminde öğretmenler model olmalıdır” maddesine ($\bar{x}=4,33$), “Değerler eğitimi okuldaki tüm birimlerin işbirliğini gerektirmektedir” maddesine ($\bar{x}=4,25$), “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitimine ilişkin “Değerler eğitiminde yeterli bilgiye sahibim” maddesine ($\bar{x}=3,42$), “Değerler eğitimi okulların esas görevi olarak görülmelidir” maddesine ($\bar{x}=3,58$), “Değerler eğitimi akademik başarı kadar önemlidir” maddesine ($\bar{x}=4,06$), “Medyanın, değerler eğitiminde önemli bir etkisi vardır” maddesine ($\bar{x}=3,89$), “Okulda değerler eğitimi belli plan program çerçevesinde yapılmalıdır” maddesine ($\bar{x}=4,00$), “Toplumsal problemlerin birçoğu değerler eğitiminin yeterince uygulanmamasından kaynaklanmaktadır” maddesine ($\bar{x}=4,04$), “Değerler eğitimi günümüz teknolojik gelişmelerine paralel olarak programlanmalı ve yürütülmelidir” maddesine ($\bar{x}=3,87$), “Değerler eğitimi için öncelikle demokratik bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır” maddesine ($\bar{x}=4,11$), “Değerler eğitimi ile ilgili eğitim fakültelerinde lisans programlarında ders olmalıdır” maddesine ($\bar{x}=3,89$), “Okullarda değerler eğitimi akademik başarılarına göre geri planda kalmaktadır” maddesine ($\bar{x}=3,77$), “İlkokul programlarında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlar yeterli değildir” maddesine ($\bar{x}=3,62$), “Okullardaki değerler eğitiminin verimli olmadığını düşünüyorum” maddesine ($\bar{x}=3,55$), “Değerler eğitiminde kendimi yeterli görmekteyim” maddesine ($\bar{x}=3,53$), “Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitimine ilişkin “Değerler eğitiminde kullanılabilir yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgiye sahibim” maddesine ($\bar{x}=3,00$), “İlkokul ders kitaplarında değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde etkinlikler bulunmaktadır” maddesine ($\bar{x}=2,97$), “Kısmen Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/5 Spring 2014

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitimine ilişkin, “Üniversitelerde değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde eğitim verilmektedir” maddesine ($\bar{X}=2,49$) “Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Bu sonuçlara bakıldığı zaman sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitiminde kullanılan yöntemler hakkında yeteri düzeyde bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. bir diğer görüş maddesinde de araştırmaya katılan öğretmen adayları üniversite de değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde eğitim verilmediğini belirtmişlerdir. Bu iki sonuç birlikte incelendiğinde üniversitelerde değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde eğitim verilmediği için öğretmen adayları değerler eğitiminde kullanılan yöntemler hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.

3.3. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo.3. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

MN	Kadın			Erkek			t	p
	n	\bar{X}	ss	n	\bar{X}	ss		
1	73	3,65	0,93	74	3,20	1,11	2,689	0,008
2	73	2,31	1,01	74	2,67	1,06	2,108	0,037
18	71	3,92	0,89	74	3,62	0,96	1,990	0,048

*P<.05

Tablo 3 incelendiğinde 1. madde olan; “Değerler eğitiminde yeterli bilgiye sahibim” görüş maddesine araştırmaya katılanların cinsiyet değişkenine göre yapılan analiz sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. [t=2,689; p<.05]. Bu görüş, kadın öğretmen adayları ($\bar{X}=3,65$) tarafından, erkek öğretmen adaylarına göre ($\bar{X}=3,20$) daha fazla kabul edilmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde 2. madde olan; “Üniversitelerde değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde eğitim verilmektedir” görüş maddesine araştırmaya katılanların cinsiyet değişkenine göre yapılan analiz sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. [t=2,108; p<.05]. Bu görüş, erkek öğretmen adayları ($\bar{X}=2,67$) tarafından, kadın öğretmen adaylarına göre ($\bar{X}=2,31$) daha fazla kabul edilmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde 18. madde olan; “Okullarda değerler eğitimi akademik başarılar göre geri planda kalmaktadır” görüş maddesine araştırmaya katılanların cinsiyet değişkenine göre yapılan analiz sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. [t=1,990; p<.05]. Bu görüş, kadın öğretmen adayları ($\bar{X}=3,92$) tarafından, erkek öğretmen adaylarına göre ($\bar{X}=3,62$) daha fazla kabul edilmektedir.

3.4. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Akademik Ortalama Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo.4. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Akademik Ortalama Değişkenine Göre Karşılaştırılması

M. No	2,50 ve altı (a)		2,51-3,00 (b)		3,01-4,00 (c)		Varyans		Fark Olan Gruplar (Scheffe)
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	F	p	
11	3,83	0,86	3,76	0,81	4,16	0,80	3,154	0,046	b-c

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/5 Spring 2014

18	3,34	0,84	3,76	0,86	4,01	0,99	4,725	0,011	a-c
20	3,26	0,96	3,45	0,85	3,85	0,89	4,154	0,018	a-c

*P<.05

Yapılan varyans analizi sonucunda akademik ortalamaya göre anlamlı fark çıkan 11,18 ve 20. maddeler bu bölümde yorumlanmıştır. İkili karşılaştırmalarda öncelikli olarak scheffe testi uygulanmıştır. Tablo 4 incelendiğinde 11. madde olan “Okulda değerler eğitimi belli plan program çerçevesinde yapılmalıdır” araştırmaya katılanların akademik ortalama değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (F=3,154; p<.05). Okulda değerler eğitimi belli plan program çerçevesinde yapılmalıdır maddesini akademik ortalaması 3,01-4,00 arasında olanlar (\bar{x} =4,16) 2,51-3,00 arasında olanlara (\bar{x} =3,76) göre daha fazla kabul ettikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde 18. madde olan “Okullarda değerler eğitimi akademik başarılar göre geri planda kalmaktadır” araştırmaya katılanların akademik ortalama değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (F=4,725; p<.05). Okullarda değerler eğitimi akademik başarılar göre geri planda kalmaktadır maddesini akademik ortalaması 3,01-4,00 arasında olanlar (\bar{x} =4,01) 2,50 ve altı olanlara (\bar{x} =3,34) göre daha fazla kabul ettikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde 20. madde olan “İlkokul programlarında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlar yeterli değildir” araştırmaya katılanların akademik ortalama değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (F=4,154; p<.05). İlkokul programlarında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlar yeterli değildir maddesini akademik ortalaması 3,01-4,00 arasında olanlar (\bar{x} =3,85) 2,50 ve altı olanlara (\bar{x} =3,26) göre daha fazla kabul ettikleri görülmektedir.

Akademik ortalaması yüksek olan öğrenciler ilkökul programında değerler eğitimi ile ilgili kazanımları yeterli görmemektedir. Ayrıca değerler eğitiminin akademik başarılar göre geri planda tutulduğunu belirtmektedirler. Akademik başarıları yüksek olan öğretmen adayları konulara ve programa daha fazla hakim oldukları için değerler eğitiminin belirli bir program çerçevesinde yapılması gerektiğini savunmuşlardır.

3.5. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Doğum Yeri Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo.5. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Doğum Yeri Değişkenine Göre Karşılaştırılması

M. No	Köy (a)		İlçe Merkezi (b)		İl Merkezi (c)		Varyans		Fark Olan Gruplar (Scheffe)
	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	F	p	
16	3,78	0,83	4,17	0,97	4,26	0,67	4,101	0,019	a-c
20	3,15	0,88	3,47	0,75	3,95	0,94	10,105	0,000	a-c, b-c

*P<.05

Yapılan varyans analizi sonucunda doğum yerine göre anlamlı fark çıkan 16 ve 20. maddeler bu bölümde yorumlanmıştır. İkili karşılaştırmalarda öncelikli olarak scheffe testi uygulanmıştır. Tablo 5 incelendiğinde 16. madde olan “Değerler eğitimi için öncelikle demokratik bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır” araştırmaya katılanların doğum yeri değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (F=4,101; p<.05). Değerler

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/5 Spring 2014

eğitimi için öncelikle demokratik bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır maddesini doğum yeri il merkezi olanlar ($\bar{x}=4,17$) doğum yeri köy olanlara ($\bar{x}=3,78$) göre daha fazla kabul ettikleri görülmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde 20. madde olan “İlkokul programlarında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlar yeterli değildir” araştırmaya katılanların doğum yeri değişkenine göre yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($F=10,105$; $p<.05$). İlkokul programlarında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlar yeterli değildir maddesini doğum yeri il merkezi olanlar ($\bar{x}=3,95$) doğum yeri köy olanlara ($\bar{x}=3,15$) göre, doğum yeri il merkezi olanlar ($\bar{x}=3,95$), doğum yeri ilçe merkezi olanlara ($\bar{x}=3,47$) göre daha fazla kabul ettikleri görülmektedir.

3.6. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Önemli Gördüğünüz On Tane Değeri Yazınız Açık Uçlu Sorusuna İlişkin Cevapları:

Tablo.6. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının önemli gördüğünüz on tane değeri yazınız açık uçlu sorusuna ilişkin cevapları

Değerler	f
Hoşgörü	59
Saygı	56
Sevgi	54
Yardımselik	51
Farklılıklara Saygı	50
Vicdan	35
Adalet	29
Vatanseverlik	27
Paylaşma	15
İşbirliği	10

İnsanların diğer insanlarla sağlıklı iletişim kurması ve sağlıklı yaşam sürdürmesi için toplumun kabul ettiği değerlere sahip olması ve değer algısı geliştirmiş olması gerekmektedir. “Değerler insanların duygu, düşünce ve davranış boyutlarıyla yakından ilgilidir” (Dilmaç, 2007: 14). Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adayları önemli gördükleri değerleri sıraladığında hoşgörü, saygı ve sevgi gibi toplumu bir arada tutan ve kardeşlik duygusunu geliştiren değerleri ilk sıralara yazmışlardır. Toplumumuzda yaşanan sıkıntılara bakıldığında da birçoğunun hoşgörü kültürünün azalmasından kaynaklandığı görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

- Sınıf öğretmeni adayları değerler eğitimi konusunda kendilerini yeterli görmektedirler.
- Araştırmaya katılan kadın öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına göre değerler eğitimi hakkında yeterli bilgiye daha fazla sahip olduklarını belirtmişlerdir. Altunay ve Yalçınkaya (2011) yılında yapmış oldukları çalışmada tüm değere boyutlarına kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarından daha fazla önem verdiği sonucuna ulaşmıştır.
- Sınıf öğretmeni adayları üniversitelerde değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde eğitim verilmediğini düşünmektedirler.
- Sınıf öğretmeni adayları değerler eğitiminin okulun tüm birimlerinin işbirliği ile gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler.
- Değerler eğitimi günümüz teknolojik gelişmelerine paralel olarak yürütülmesi gerekmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/5 Spring 2014

- Araştırmaya katılan öğretmen adayları toplumsal sıkıntıların birçoğunun değerler eğitiminin yeterince uygulanmamasından kaynaklandığını belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretmen adayları eğitim fakültelerinde değerler eğitimi ile ilgili lisans düzeyinde ders olması gerektiğini düşünmektedirler. Fidan (2009) yapılan çalışma sonucunda da öğretmen adaylarının değerler ve değer eğitimi konusunda eğitim almadıkları ve gerekli bilgilere sahip olmadıkları sonucuna ulaşmıştır.
- Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adayları okullardaki değerler eğitiminin yeterli olmadığını düşünmektedirler. yaptığı çalışmada “Değerler eğitiminde eğitim programlarının değerleri benimsetecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir” (Fidan 2009: 17)
- Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adayları okullarda değerler eğitiminin akademik başarıları göre daha geride planda kaldığını belirtmişlerdir.

Öneriler

- Üniversitelerde eğitim fakültelerinde değerler eğitimi ile ilgili lisans düzeyinde dersler konulabilir.
- Okullarda değerler eğitiminin daha verimli olabilmesi için okulların tüm birimleri ile işbirliği yapması sağlanmalıdır.
- Değerler eğitimi gelişen teknolojiye uygun olarak güncellenmeli ve öğrencilerin ilgisini çekecek hale gelmelidir.
- Okullarda akademik başarının yanında öğrencilerin toplumsal değerlere de sahip olması önemsenmeli ve sağlanmalıdır.
- Toplumsal sorunların kaynağının değerler eğitiminin yeterli düzeyde yapılamamasından kaynaklandığı görülmeli ve okullarda programlar buna göre yapılandırılmalıdır.
- Araştırmacılar üniversitelerde değerler eğitimi dersinin konulması ile ilgili araştırma yapabilirler.
- Araştırmacılar değerler eğitiminde okullarda ki tüm birimlerin işbirliğini sağlamaya yönelik çalışmalar yapabilirler.

KAYNAKÇA

- ALTUNAY, E., & YALÇINKAYA, M. (2011). Öğretmen adaylarının bilgi toplumunda değerlere ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 17(1), 5-28.
- BERKOWITZ, W. M. ve BIER, C. M. (2005). What Works In Character Education: A research-driven guide for educators. Character Education Partnership
- CAN, Ö. (2008). Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- CİHAN, N. (2014). Okullarda Değerler Eğitimi ve Türkiye’deki Uygulamaya Bir Bakış. **Turkish Studies** - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/2 Winter 2014, p. 429-436, ANKARA-TURKEY

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/5 Spring 2014

- DİLMAÇ, B. (2007) Bir Grup Fen Lisesi Öğrencisine Verilen İnsani Değerler Eğitiminin İnsani Değerler Ölçeği ile Sınanması, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya
- ERDAL, K. (2009). Eğitim Değerleri Açısından Çocuk Kitapları. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, Sayı: 17.
- FİDAN, K. N. (2009). Öğretmen Adaylarının Değer Öğretimine İlişkin Görüşleri. Kuramsal Eğitimbilim, 2(2), 1-18.
- KARASAR, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KEŞKİNOĞLU, Ş. M. (2008). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerine Uygulanan Mesnevi Temelli Değerler Eğitimi Programının Ahlaki Olgunluğa ve Saldırganlık Eğilimine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- MUSCOTT, HOWARD S.; O'BRIEN, Sara Tails (1999). Teaching Character Education to Students with Behavioral and Learning Disabilities through Mentoring Relationships. Education & Treatment of Children. <http://www.questia.com/read/1G1-79839616/teaching-character-education-to-students-with-behavioral>
- ÖZKAN, R. ve SOYLU, A. (2014). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Benimsedikleri Temel İnsani Değerler. **Turkish Studies** - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/2 Winter 2014, p. 1253-1265, ANKARA-TURKEY
- SARI, M. (2007). Demokratik Değerlerin Kazanım Sürecinde Örtük Program: Düşük ve Yüksek "Okul Yaşam Kalitesine" Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana
- SEVİNÇ, M. (2007). Evrensel ve Yerel Değerlerin Eğitime Yansımaları, Yurdagül Mehmedoğlu ve Ali Ulvi Mehmedoğlu (Ed.), Küreselleşme Ahlak ve Değerler içinde (s: 205-239). Litera Yayıncılık, İstanbul.
- ŞAHİN, K. H., (2010). İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Dersini Yürüten 4. Ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerlerin Kazandırılmasına İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TAŞDEMİR, M. (2009). İlköğretimde Değerler Eğitimi ve Bu Değerlerin Alevi- Bektaş Değerleri İle İlişkileri. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı: 51, s: (295- 326).
- YAŞAROĞLU, C. (2013). Hayat Bilgisi Dersi Kazanımlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. **Turkish Studies** - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/7 Summer 2013, p. 849-858, ANKARA-TURKEY